

Hamdi Mramori Street, No 1
Prishtina 10000 – Kosovo
Tel: +381 (0) 38 247 615 ext. 103
Fax: +381 (0) 38 247 620
e-mail: info@ero-ks.org
www.ero-ks.org

Regulatorni Ured za Energetiku Kosova

Uputstvo za Regulatorno (Računovodstvo)

Sadržaj

1	Opšte odredbe	1
1.1	Obim i namena	1
1.2	Izmene i dopune	3
1.3	Definicije i tumačenja	3
2	Priprema i podnošenje regulatornih računovodstvenih izveštaja	6
2.1	Obaveza podnošenja regulatornih računovodstvenih izveštaja	6
2.2	Vremenski rokovi i način podnošenja	6
2.3	Verifikacija i finansijska revizija	7
2.4	Objavljivanje	8
3	Format regulatornih računovodstvenih računa	10
4	Regulatorni računovodstveni principi i smernice	11
4.1	Opšti principi	11
4.2	Razdvajanje aktivnosti	11
4.3	Valorizacija i revalorizacija aktive	12
4.4	Razdvajanje aktive	12
4.5	Grantovi i aktiva na osnovu koncesija	13
4.6	Kapitalni troškovi i dodaci	14
4.7	Kapitalizacija	14
4.8	Amortizacija	15
4.9	Raspodela troškova, prihoda, aktive i pasive	15
4.10	Transakcije sa povezanim stranama	16

1 Opšte odredbe

1.1 Obim i namena

- 1.1.1 Ovo uputstvo za regulatorno računovodstvo donela je Regulatorni ured za energetiku (RUE) u cilju uspostavljanja mehanizma pomoću kojih RUE prikuplja od nosilaca licenci finansijske i druge informacije koje su potrebne za regulatorne namene, od kojih su

najvažnije dozvoljeni prihodi koji bivaju vraćeni od regulisanih tarifa koje naplaćuju nosioci licenci.

1.1.2 Član 13 Zakona o energetskom regulatoru ovlašćuje RUE da ima:

pravo da zahteva od energetskog preduzeća ili javnog organa informacije, podatke i dokumenta, uključujući poverljive informacije, koji su potrebni za obavljanje njenih funkcija, dužnosti i obaveza.

1.1.3 Ovo ovlašćenje se sprovodi kroz uslove za izdavanje licenci, a posebno kroz zahtev da nosioci licence pripreme i održavaju odvojeno knjigovodstvo za različite poslovne aktivnosti na sledeći način:

2. Nosioc licence mora da pripremi godišnje izveštaje u skladu sa Uputstvom o regulatornom računovodstvu koje je donela RUE i mora da dostavi RUE-u kopiju godišnjih revidiranih finansijskih izveštaja koji moraju da budu urađeni čim je to praktično izvodljivo, a u svakom slučaju ne kasnije od tri meseca posle završetka perioda na koji se računi odnose.
3. Bez prejudiciranja stava 2, nosioc licence mora, u svom internom računovodstvu, da vodi ili obezbedi da bude vođeno računovodstvo za poslovne aktivnosti [nosioca licence] kao celine, koje na zahtev RUE s vremena na vreme, mora da dostavi RUE-u u obliku i u vremenu koje specificira RUE. Računovodstveni izveštaji moraju da budu u skladu sa Uputstvom o regulatornom računovodstvu koje s vremena na vreme može da donese RUE.
4. Uputstva ili naređenja o regulatornom računovodstvu o kojima RUE shodno stavu 2 obaveštava nosioca licence, mogu između ostalog da:
  - (a) specificiraju oblik računovodstvenih izveštaja/dokumentacije, uključujući ali ne ograničavajući se na izveštaje o profitu i gubicima, bilanse stanja, izveštaje o priznatoj dobiti i gubicima, izjave o toku gotovog novca i izjave o iznosima prihoda, troškova, aktive, pasive, rezervi ili nabavki koje su fakturisane od drugog poslovnog subjekta ili koje su fakturisane drugom poslovnom subjektu ili koje su utvrđene dodeljivanjem ili raspodelom između konsolidovanih poslovnih subjekata [nosioca licence] i bilo kog drugog poslovnog subjekta.
  - (b) specificiraju prirodu i sadržaj računovodstvenih izjava/dokumentacije, uključujući informacije o određenim vrstama prihoda, troškova, aktive ili pasive i informacije o prihodima, troškovima, aktivni i pasivi koji se pripisuju određenim aktivnostima.
  - (c) Specificiraju obračunske principe (uključujući osnov za raspodelu troškovai regulatornu amortizaciju).

1.1.4 Ovo **uputstvo**:

- utvrđuje proces za pripremu i podnošenje **regulatornih računovodstvenih izveštaja** od strane nosilaca licenci u skladu sa ovim **uputstvom**;
- navodi informacije koje treba da se nalaze u **regulatornim računovodstvenim izveštajima**;
- objašnjava kako nosioci licenci treba da pripreme **regulatorne računovodstvene izveštaje** i posebno, principe koji rukovode raspodelom

prihoda, troškova, aktive i pasive između poslovnih subjekata, aktivnosti i funkcija nosilaca licenci.

1.1.5 Informacije koje su dostavljene RUE-u u skladu sa ovim zahtevom i ovim Uputstvom koriste se za sledeće namene:

- da obezbede pravilnu raspodelu prihoda, troškova i aktive između regulisanih i neregulisanih aktivnosti;
- da definise i isključuje nekontrollisane troškove;
- da obezbede osnov za odlučivanje od strane RUE o dozvoljenim prihodima za nosioce licenci i o reviziji regulisanih tarifa koje predlažu nosioci licenci;
- da obezbede merenje stvarnog finansijskog učinka energetskog preduzeća u odnosu na očekivani učinak;
- da se dobiju i objave informacije o finansijskom učinku nosilaca licenci; i
- za takve druge namene koje mogu da budu potrebne za ispunjavanje funkcija, dužnosti i ovlašćenja RUE.

1.2 Izmene i dopune

1.2.1 RUE će s vremena na vreme da menja i dopunjuje ovo **uputstvo** da bi se odgovorilo na izmenjene potrebe. Kada donosi takve izmene i dopune, RUE mora da obezbedi odgovarajuće mogućnosti za konsultacije sa nosiocima licenci i drugim zainteresovanim stranama, uključujući generalno:

- objavljivanje obaveštenja o nameri RUE da izmeni i dopuni ovo **uputstvo**;
- pozivanje na dostavljanje predloga, u vidu pisanih komentara i konsultacija sa nosiocima licenci i drugim zainteresovanim stranama i davanje razumnog vremenskog roka za dostavljanje tih predloga;
- pripremu i objavljivanje nacrtu predloženih izmena i dopuna u cilju dobijanja komentara, uzimajući u obzir dobijene predloge; i
- uzimajući u obzir dobijene komentare pri usvajanju izmena i dopuna.

1.3 Definicije i tumačenja

1.3.1 Sledeći termini korišćeni u ovom **uputstvu** imaju sledeće značenje:

- “**revidirani regulatorni izveštaj**” označava izveštaj pripremljen u skladu sa podčlanom 2.3.3 ovog uputstva;
- “**isključene aktivnosti**” imaju značenje izneto u podčlanu 4.2.3 ovog uputstva;
- “**uputstvo**” označava ovo Uputstvo za regulatorno računovodstvo;

- “**operativna aktiva koja se odnosi na opterećenje**” ima značenje izneto u podčlanu 4.4.4 ovog uputstva;
- “**kapitalni troškovi većih projekata**” ima značenje izneto u podčlanu 4.4.4 ovog uputstva;
- “**operativna aktiva koja se ne odnosi na opterećenje**” ima značenje izneto u podčlanu 4.4.4 ovog uputstva;
- “**neoperativna aktiva**” ima značenje izneto u podčlanu 4.4.4 ovog uputstva;
- “**operativna aktiva**” ima značenje izneto u podčlanu 4.4.43 ovog uputstva;
- “**oblik regulatornih računovodstvenih izveštaja**” predstavlja šablone koji su dati u Prilogu A.1 ovog uputstva;
- “**regulisane aktivnosti**” ima značenje izneto u podčlanu 4.4.4 ovog uputstva;
- “**principi i smernice regulatornog izveštavanja**” označavaju principe i smernice iznete u delu 4 ovog uputstva;
- “**regulatorni izveštaji**” označavaju finansijske izveštaje i prateću dokumentaciju nosioca licence koji su pripremljeni i podneti u skladu sa podčlanom A.1 ovog uputstva;
- “**povezana strana(e)**” ima značenje izneto u podčlanu 4.10.1 ovog uputstva;
- “**značajna dodeljena stavka**” ima značenje izneto u podčlanu 4.4.4 ovog uputstva;
- “**značajna transakcija sa povezanom stranom**” ima značenje izneto u podčlanu 4.4.4 ovog uputstva;
- “**zakonski računovodstveni principi i smernice**” označavaju principe i smernice koji su korišćeni u pripremi zakonskih izveštaja; i
- “**zakonski računovodstveni izveštaji**” označavaju finansijske izveštaje nosioca licence koji su pripremljeni i podneti u skladu sa kosovskim zakonom¹.

1.3.2 Sledeći izrazi koji su korišćeni u ovom **uputstvu** imaju značenja specificirana u Pravilniku o principima obračuna tarifa u elektroenergetskom sektoru, Tarifnoj metodologiji za elektroenergetski sektor i u odlukama koje donese RUE prema ovom Pravilniku u skladu sa ovom metodologijom:

- “indeks inflacije”;
- “maksimalni odobreni prihod”;

---

¹Računovodstveni Standardi Kosova su bazirani na internacionalne Standarde računovodstva. I bazirano na Regulaciju UNMIK-a 2001/30, Internacionalni standardi Revizora apliciraju se za statutorski audit.

- “kontrola cena”;
- “period kontrole cena”; i
- “regulatorna imovinska osnova”.

1.3.3 Ostali izrazi u ovom **uputstvu** imaju značenja specificirana u Zakonu o energetsom regulatoru, Zakonu o energetici i Zakonu o električnoj energiji.

2 Priprema i podnošenje regulatornih računovodstvenih izveštaja

2.1 Obaveza podnošenja regulatornih računovodstvenih izveštaja

2.1.1 Nosioци licenci su obavezni da pripremaju i podnose **regulatorne računovodstvene izveštaje** u skladu sa važićim uslovima svojih licenci i ovim **uputstvom**.

2.1.2 Kada RUE smatra da zahtev da nosilac licence podnese **regulatorne računovodstvene izveštaje**

- nameće nerazumne troškove dotičnom nosiocu licence; ili
- ne poboljšava značajno mogućnost RUE da ispuni svoje funkcije i dužnosti;

tada RUE može, dostavljanjem obavještenja, da izuzme dotičnog nosioca licence od ove obaveze za određeni period ili neodređeni period vremena, onako kako je naznačeno u obavještenju.

2.1.3 Uprkos periodu koji je naznačen u obavještenju koje je dostavljeno u skladu sa podčlanom 2.1.2, RUE može koristeći svoje diskreciono pravo da ukine ovo izuzeće u bilo koje vreme dostavljanjem obavještenja.

2.1.4 Generalno, nosioци licenci koji spadaju u sledeće kategorije ne mogu da budu izuzeti od obaveze podnošenja regulatornih računovodstvenih izveštaja:

- nosioци licenci od kojih se zahteva da predlože regulisane tarife RUE-u na odobravanje; i
- nosioци licenci koji, nezavisno od toga da li su tarife koje se naplaćuju regulisane ili neregulirane, imaju dominantan položaj u jednoj ili više energetske aktivnosti.

2.2 Vremenski rokovi i način podnošenja

2.2.1 **Regulatorni računovodstveni izveštaji** moraju, osim ako RUE drugačije odluči, da budu pripremani jednom godišnje.

2.2.2 Kada nosilac licence otpočne sa radom ili na drugi način postane obavezan da pripremi **regulatorne računovodstvene izveštaje** na dan koji nije 1. januar, tada početni **regulatorni računovodstveni izveštaj** mora da pokrije period od dana početka obaveze pa do 31. decembra iste kalendarske godine. Naredni **regulatorni računovodstveni izveštaji** pokrivaju period od 1. januara do 31. decembra svake kalendarske godine.

2.2.3 **Regulatorni računovodstveni izveštaji** moraju da budu podneti najkasnije [tri] meseca posla završetka kalendarske godine na koju se odnose u elektronskom obliku i odštampani i potpisani od strane ovlašćenog predstavnika nosioca licence i od strane revizora nosioca licence koji je imenovan u skladu sa donjim podčlanom 2.3.2.

2.2.4 **Regulatorni računovodstveni izveštaji** moraju da budu pripremljeni u skladu sa računovodstvenim principima i smernicama koje se koriste za pripremu **zakonskih računovodstvenih izveštaja** nosioca licence i **zakonskih računovodstvenih principa i smernica** koji su izneti u ovom **uputstvu**.

2.2.5 Podneti **regulatorni računovodstveni izveštaji** moraju da sadrže:

- popunjeni **obrazac regulatornih računovodstvenih izveštaja**, koristeći format dat u Prilogu A.1
- izjavu o značajnim **regulatornim računovodstvenim principima i smernicama** koji su korišćeni pri pripremi **regulatornih računovodstvenih izveštaja** koji mogu da budu dodatni principi ili principi korišćeni umesto računovodstvenih principa i smernica koji su korišćeni u pripremi **zakonskih računovodstvenih izveštaja** nosioca licence i **regulatornih računovodstvenih principa i smernica** iznetih u ovom **uputstvu**;
- kopiju najnovijih **zakonskih računovodstvenih izveštaja** i pratećeg izveštaja revizora; i
- **regulatorni izveštaj revizora o regulatornim računovodstvenim izveštajima**, na način opisan u donjem podčlanu 2.3.3.

2.2.6 Informacije moraju da budu predstavljene u **regulatornim računovodstvenim izveštajima** i pratećem materijalu na najrazumljiviji način koji može da bude postignut bez štete po njihovu relevantnost ili pouzdanost.

2.2.7 Kada su podneti **regulatorni računovodstveni izveštaji** i prateći materijal nekompletni, oni se odbijaju i vraćaju nosiocu licence da ih kompletira i ponovo podnese. RUE mora da omogući razuman vremenski period za kompletiranje, koji ne može da bude kraći od [20] dana.

2.2.8 RUE može da zahteva pripremu i podnošenje **regulatornih računovodstvenih izveštaja** u bilo koje drugo vreme, koji pokrivaju periode koje RUE smatra potrebnim za obavljanje svojih funkcija, dužnosti i ovlašćenja. Postupajući tako, RUE mora da dozvoli razuman period za pripremu tih izveštaja i neće da zahteva da oni budu prekontrolisani od strane revizora ili praćeni **zakonskim računovodstvenim izveštajima** i **regulatornim izveštajem revizora**.

2.3 Verifikacija i finansijska revizija

2.3.1 Nosilac licence mora da održava računovodstvenu praksu i praksu podnošenja izveštaja koja:

- omogućava da **regulatorni računovodstveni izveštaji** budu pripremljeni; i
- omogućava da informacije u **regulatornim računovodstvenim izveštajima** mogu da budu verifikovane pozivanjem na **zakonske računovodstvene izveštaje**.

- 2.3.2 Informacije dostavljene u **regulatornim računovodstvenim izveštajima** moraju adekvatno i nezavisno da budu prekontrolisani od strane revizora kojeg je prihvatila i odobrila RUE. Nositelj licence je odgovoran da obezbedi da to odobrenje bude dobijeno pre pripreme i podnošenja **regulatornih računovodstvenih izveštaja**.
- 2.3.3 Revizor mora da pripremi **regulatorni izveštaj revizora** koji se podnosi RUE-u sa **regulatornim računovodstvenim izveštajima**, kao što je propisano u podčlanu A.1. Taj izveštaj mora da sadrži mišljenje revizora o tome da li **regulatorni računovodstveni izveštaji** daju tačan i pošten pregled troškova, prihoda, aktive i pasive **reguliranih aktivnosti** nosioca licence u skladu sa principima iznetim u ovom **uputstvu** i posebno, da skrene pažnju RUE na:
- bilo koji nedostatak u računovodstvenoj dokumentaciji nosioca licence koji može da učini da informacije koje su sadržane u **regulatornim računovodstvenim izveštajima** imaju neizvesnu pouzdanost;
  - bilo koje značajno odstupanje u pripremi **regulatornih računovodstvenih izveštaja** od **regulatornih računovodstvenih principa i smernica** iznetih u ovom uputstvu; i
  - bilo koju drugu stvar koja može da ukaže da **regulatorni računovodstveni izveštaji** ne daju tačan i pošten pregled troškova, prihoda, aktive i pasive **regulatornih računovodstvenih izveštaja** nosioca licence.
- 2.3.4 Dostavljanje **regulatornog izveštaja revizora** ne ukida obavezu nosioca licence da bude odgovoran pri pripremi i podnošenju **regulatornih računovodstvenih izveštaja**. To ne podrazumeva da revizor a ne nosilac licence preuzima odgovornost u bilo kom obliku za bilo koju grešku ili propust u **regulatornim računovodstvenim izveštajima**, osim u slučaju kada je moglo da se očekuje da takve greške ili propusti budu utvrđeni pri reviziji koja se vrši u skladu sa istim standardima kao i revizija **zakonskih računovodstvenih izveštaja**.
- 2.3.5 Šablon **regulatornog izveštaja revizora** dat je u Prilogu A.2.
- 2.3.6 Ovaj **regulatorni izveštaj revizora** predstavlja dopunu bilo kog izveštaja ili mišljenja koji moraju da budu podneti sa **zakonskim računovodstvenim izveštajima** nosioca licence.
- 2.3.7 Nositelj licence mora da pruži mogućnost RUE-u da zahteva od revizora dodatna objašnjenja ili razjašnjenja **regulatornog izveštaja revizora** i dodatne informacije o pitanjima obuhvaćenim **regulatornim izveštajem revizora**. Ti zahtevi ipak ne mogu da nameću nerazumne obaveze revizoru.

2.4 Objavlivanje

- 2.4.1 **Regulatorne računovodstvene izveštaje** nosioca licenci mora da objavi RUE na svojoj službenoj internet stranici, sa izuzetkom:
- podataka o transakcijama između nosioca licence i **povezanih strana**;
  - podataka o principima i obračunima koje je koristio nosilac licence pri raspodeli troškova, prihoda, aktive i pasive između svojih aktivnosti;

- ostalih materijala koje je nosilac licence označio kao komercijalno poverljive, a RUE je to prihvatila.

2.4.2 Nosioци licenci moraju da skrenu pažnju potrošačima na dostupnost objavljenih **regulatornih računovodstvenih izveštaja** na način koji treba da obezbedi odgovarajuću informisanost o tome.

3 Format regulatornih računovodstvenih računa

3.1.1 Namena **regulatornih računovodstvenih izveštaja** je da omogućće RUE-u da dobije finansijske informacije u formatu koji je pogodan posebno za :

- razmatranje usklađenosti prihoda koje je zaradio nosilac licence od **regulisanih aktivnosti** sa bilo kojom kontrolom prihoda koju je postavila RUE i sa bilo kojim regulisanim tarifama koje je odobrila RUE;
- obezbeđivanje da nosilac licence ne raspoređuje na neodgovarajući način troškove, prihode, aktivu i pasivu između svojih **regulisanih aktivnosti** i **isključenih aktivnosti** i unutar svojih regulisanih aktivnosti na način koji dovodi do toga da naknade za **regulisane aktivnosti** ne odražavaju troškove ili koji dovodi do uvođenja subvencija između klasa potrošača; i
- upoređivanje, na doslednoj osnovi, troškova nosilaca licence u vezi sa obavljanjem **regulisanih aktivnosti** sa troškovima obavljanja ovih aktivnosti u prethodnim godinama i sa troškovima drugih nosilaca licenci koji obavljaju iste **regulisane aktivnosti**.

3.1.2 **Regulatorni računovodstveni izveštaji** su zato potrebni da prezentuju finansijske informacije u formatu koji omoguććava:

- da troškovi, prihodi, aktiva i pasiva **regulisanih aktivnosti** nosioca licence i **isključenih aktivnosti** budu jasno razdvojeni;
- da bilo koje naknade ili cene transfera između **regulisanih aktivnosti** nosioca licence i **isključenih aktivnosti** ili cene koje se primenjuju u transakcijama između nosioca licence i pridruženih kompanija, mogu da budu upoređene sa napravljenim troškovima pri pružanju usluga na koje se naknade ili cene odnose; i
- da raspodela troškova, prihoda, aktive i pasive između kategorija bude procenjena i da osnov za tu procenu bude utvrđen.

3.1.3 **Regulatorni računovodstveni izveštaji** su takođe potrebni da bi se izvršilo usklađivanje sa **zakonskim računovodstvenim izveštajima** nosioca licence, koji pokazuju vrednost podešavanja potrebnih za usklađivanje **regulatornih računovodstvenih izveštaja** i **zakonskih računovodstvenih izveštaja**.

3.1.4 Format **oblika regulatornih obračunskih izjava** koje treba da podnesu nosioci licenci kao deo svojih **regulatornih računovodstvenih izveštaja** dat je u Prilogu A.1.

4 Regulatorni računovodstveni principi i smernice

4.1 Opšti principi

- 4.1.1 Namera RUE je da nosioci licenci budu u stanju da pripreme **regulatorne računovodstvene izveštaje** dok pripremaju svoje **zakonske računovodstvene izveštaje** uz minimalne dodatne troškove.
- 4.1.2 U skladu sa tim, kad god je to moguće, shodno zahtevima ovog **uputstva**, **regulatorni računovodstveni principi i smernice** koje primenjuju nosioci licenci moraju da budu u skladu sa Kosovskim računovodstvenim standardima.
- 4.1.3 U toku pripreme **regulatornih računovodstvenih izveštaja**, nosioci licenci moraju da izveste od suštini transakcija, a ne o pravnom obliku, u slučaju kada se oni razlikuju. Pri određivanju suštine, nosioci licence moraju da uzmu u obzir očekivanja od transakcije i motiv za nju. Individualne transakcije koje imaju ili su izvršene da bi imale zajednički komercijalni efekat moraju da budu tretirane zbirno.

4.2 Razdvajanje aktivnosti

- 4.2.1 U skladu sa namenama za koje su regulatorni računovodstveni izveštaji pripremljeni, od nosilaca licenci se zahteva da razdvoje prihode, troškove i aktivu koji su obuhvaćeni njihovim **regulatornim računovodstvenim izveštajima** između **regulisanih aktivnosti** i **isključenih aktivnosti**.
- 4.2.2 **Regulisane aktivnosti** su aktivnosti koje se pružaju kao javne usluge prema regulisanim tarifama, kao što je definisano u Zakonu o električnoj energiji i Zakonu o energetsom regulatoru. Shodno ovim zakonima, ove aktivnosti su definisane za potrebe ovih **regulatornih računovodstvenih izveštaja** kao:
- prodaja električne energije od strane javnih proizvođača (kao što je definisano Članom 8. Zakona o električnoj energiji) javnom snabdevaču;
  - prodaja električne energije od strane javnog snabdevča nekvalifikovanim potrošačima;
  - prenos električne energije kroz prenosnu i distributivnu mrežu i preko interkonekcija, uključujući obezbeđivanje potrebne aktive za ovu namenu i za rad ovih mreža;
  - priključivanje potrošača, bilo da su kvalifikovani ili nekvalifikovani, na prenosnu ili distributivnu mrežu, u zavisnosti od slučaja;
  - funkcionisanje velikoprodajnog tržišta energije.
- 4.2.3 Sve ostale aktivnosti se smatraju, osim ako RUE drugačije odluči, **isključenim aktivnostima** za potrebe ovih **regulatornih računovodstvenih izveštaja**.
- 4.2.4 Kada prihodi, troškovi, aktiva i pasiva ne mogu ekskluzivno da budu pripisani bilo **regulisanim aktivnostima** ili **isključenim aktivnostima** tada se one raspodeljuju u skladu sa principima iznetim u Članu 4.9.

- 4.2.5 Kada se radi samo o operativnim troškovima, od nosilaca licenci se zahteva da identifikuju one troškove koji su direktno povezani sa licenciranom aktivnošću i one koji predstavljaju udeo u zajedničkim ili opštim troškovima **povezanih strana** koji padaju na teret nosioca licence.

4.3 Valorizacija i revalorizacija aktive

- 4.3.1 RUE namerava da utvrdi realne maksimalne odobrene prihode za svaki period kontrole cena i da ih prilagođava u toku perioda kontrole cena u odnosu na indeks inflacije definisan od RUE. U skladu sa tim, RUE će ponovo utvrditi regulatornu imovinsku osnovu na početku svakog period kontrole cena, uzimajući u obzir inflaciju u toku prethodnog perioda kontrole cena, kao i odorenu amortizaciju, dodatke i otuđivanja u toku tog perioda.
- 4.3.2 U skladu sa tim, za potrebe **regulatornih računovodstvenih izveštaja**, nosioci licenci moraju ponovo da odrede početnu vrednost regulatorne imovinske osnove na početku svakog perioda kontrole cena, koristeći regulatornu imovinsku osnovu koju je odobrila RUE kao početnu vrednost za taj period.
- 4.3.3 U toku svakog perioda kontrole cena, nosioci licenci moraju da za početnu regulatornu imovinsku osnovu za svaku godinu uzmu završnu regulatornu imovinsku osnovu iz prethodne godine, koja je inflatorno usklađena korišćenjem indeksa koji za tu namenu određuje RUE. Ovo usklađivanje inflacije i vrednost indeksa koji se koristi moraju da budu navedeni u **regulatornim računovodstvenim izveštajima**.
- 4.3.4 Naknade za štetu koje su uključene u **regulatorne računovodstvene izveštaje** mogu da budu odobrene kada se preneti vrednost aktive u regulatornoj imovinskoj osnovi značajno razlikuje od vrednosti koja se koristi. Nosioci licenci moraju da podnesu RUE-u zahteve za naknadu štete pre njihovog uključivanja u **regulatorne računovodstvene izveštaje**.
- 4.3.5 Shodno ovim zahtevima, nosioci licenci ne smeju da vrše nikakvu revalorizaciju regulatorne imovinske osnove bez odobrenja ili instrukcije RUE.

4.4 Razdvajnje aktive

- 4.4.1 RUE namerava da pri određivanju maksimalnih odobrenih prihoda na čiji povraćaj nosioci licenci imaju pravo i pri odobravanju regulisanih tarifa, razdvoji aktivu stečenu pre 1. januara 2006. godine ("aktiva stečena pre 2006."), za koja nije opterećena dugovima, i onu koja je stečena na ili posle 1. januara 2006. godine ("aktiva stečena posle 2006."). Za tu namenu, od nosilaca licenci se zahteva da razdvoje ove kategorije aktive pri pripremi svojih **regulatornih računovodstvenih izveštaja** u odnosu na regulatornu imovinsku osnovu, amortizaciju i otuđenje aktive.
- 4.4.2 Od nosilaca licenci se takođe zahteva da raspodele troškove održavanja na one koji su povezani sa aktivom stečenom pre 2006. i one stečene posle 2006. godine. Ovo je iz razloga da bi se olakšalo moguće usvajanje od strane RUE naknade za obnovu infrastrukture kada se radi o aktivu stečenoj pre 2006. godine umesto nadoknade za amortizaciju. Pri pravljenju te raspodele, nosioci licenci moraju, kada nije moguća bolja raspodela, da tu raspodelu izvrše u odnosu na neamortizovanu vrednost dotične aktive

koja je usklađena sa inflacijom, kao što je urađeno i za potrebe **zakonskih računovodstvenih izveštaja**.

4.4.3 Da bi se pomoglo RUE-u u praćenju obima do kojeg su kapitalni troškovi nosilaca licenci opravdani, **regulatorni računovodstveni izveštaji** takođe zahtevaju od nosilaca licenci da raspodele kapitalne troškove, amortizaciju, dodatke i otuđivanja aktive na:

- **operativnu aktivu**, koju čini aktiva koja je direktno potrebna za pružanje usluga od strane nosioca licence;
- **neoperativnu aktivu** koju čini pomoćna aktiva potrebna za pružanje usluga od strane nosioca licence.

4.4.4 **Operativna aktiva** se u zavisnosti od namene deli na:

- **operativnu aktivu povezanu sa opterećenjem** koja predstavlja aktivu povezanu sa priključivanjem novih potrošačkih ili proizvođačkih kapaciteta na postojeći sistem;
- **operativnu aktivu koja nije povezana sa opterećenjem** koja predstavlja aktivu povezanu sa poboljšanjem pouzdanosti ili kvaliteta napajanja u postojećem sistemu, nezavisno od toga da li su priključeni novi potrošački ili proizvodni kapaciteti. Ova aktiva se dalje deli prema svojoj primarnoj funkciji na proizvodnu aktivu, mrežnu aktivu, aktivu za kontrolu i funkcionisanje sistema, ili na drugu aktivu.

4.4.5 RUE može u njegovu diskreciju, da ne traži kategorisanje na prvoj fazi ako računovodstveni izveštaji nisu u mogućnosti da daju informaciju koja se traži.

4.4.6 **Neoperativna aktiva** se deli prema primarnoj nameni na IT aktivu, aktivu za kupovinu zemljišta i zgrada za administrativne namene, vozila ili drugo.

4.5 Grantovi i aktiva na osnovu koncesija

4.5.1 RUE namerava da odredi trošak kapitala nosilaca licenci, pod pretpostavkom da je nova aktiva finansirana pod komercijalnim uslovima. Ipak, RUE takođe priznaje da se očekuje da deo aktive bude finansiran iz grantova ili na osnovu koncesija sredstvima dobijenim iz državnog budžeta i donatora pod mnogo nižim finansijskim troškovima.

4.5.2 Bez bilo kakvog usklađivanja, ova razlika bi dovela do toga da nosioci licenci zarade prekomeran prihod u odnosu na njihove stvarne finansijske troškove, zbog razloga koji su van kontrole rukovodstva. Zato RUE, kada se aktiva finansira iz koncesijskih izvora, umanjuje regulatornu imovinsku osnovu tako da odobreni prihod ne bude prekomeran.

4.5.3 Ova usklađivanja se navode u **regulatornim računovodstvenim izveštajima**. RUE obaveštava nosioce licenci o odgovarajućem usklađivanju koje se vrši u svakom slučaju.

4.6 Kapitalni troškovi i dodaci

- 4.6.1 Od nosilaca licenci se zahteva da dostave pregled **kapitalnih troškova za veće projekte**. Ti projekti su definisani kao projekti čiji ukupni kapitalni trošak premašuje [3,000,000 evra] ili [5]% od regulatorne imovinske osnove, u zavisnosti koji je iznos veći.
- 4.6.2 **Kapitalni troškovi za veće projekte** se akumuliraju u periodu izgradnje kao stvarni napravljeni troškovi uz uključivanje kapitalizovane kamate u toku izgradnje koja se plaća na važeći ponderisanu prosečnu cenu kapitala koju primenjuje RUE pri određivanju maksimalnih odobrenih prihoda nosioca licence ili ekvivalentnih nosilaca licenci. Ovi kapitalni troškovi se dodaju na regulatornu imovinsku osnovu u godini u kojoj je pripadna aktiva stavljena u funkciju.
- 4.6.3 Kapitalni troškovi za druge projekte se dodaju na regulatornu imovinsku osnovu u godini u kojoj su napravljeni.
- 4.6.4 Svaki prihod ili doprinos od treće strane, kao što su doprinosi potrošača, moraju da budu kompenzovani vrednošću kapitalnih troškova koji su dodati regulatornoj imovinskoj osnovi.
- 4.6.5 Pri narednim revizijama cena ili u takvim intervalima koje može da utvrdi RUE, RUE može da zahteva usklađivanje sa vrednošću dodatka regulatornoj imovinskoj osnovi, da bi se bolje uskladili stvarni i dozvoljeni kapitalni troškovi. Bilo koje povećanje ili smanjenje vrednosti regulatorne imovinske osnove do kojeg dođe zbog takvih usklađivanja tretiraće se kao naknada za štetu.

4.7 Kapitalizacija

- 4.7.1 Troškovi postojeće aktive treba da se kapitalizuju kada značajno produžavaju vek, povećavaju mogućnost stvaranja prihoda ili poboljšavaju efikasnost dotične aktive.
- 4.7.2 Generalno, sledeći principi trebalo bi da se primenjuju za potrebe kapitalizacije:
- Sve troškovi zamene ili opravke dalekoovoda i podzemnih kablova treba kapitalizovati.
  - Sve kupovine alata i opreme čija je vrednost veća od 3000 evra treba kapitalizovati.
  - Sve troškove plaćanja prava prevoza preko tuđeg zemljišta i procene treba kapitalizovati čim nastanu.
- 4.7.3 Nosioци licenci mogu da odstupe od ovih principa kada smatraju da je to više odgovara opštim principima koji se odnose na kapitalizaciju, kao što je rečeno u podčlanu 4.7.1. U tom slučaju, odstupanje i opravdanje za to mora da se ogleda u izjavi o značajnim **regulatornim računovodstvenim principima i smernicama** koje podnosi nosilac licence.

4.8 Amortizacija

- 4.8.1 Nosioци licence moraju da prikažu prosečnu starost aktive, ponderisanu prema delu kojim svaka aktiva učestvuje svojom vrednošću, koji se primenjuje pri utvrđivanju amortizacije. Starost korišćene aktive je ona koju odobri RUE za regulatorne potrebe.
- 4.8.2 Ako i kada RUE usvoji naknadu za obnovu infrastrukture u vezi sa aktivom iz perioda pre 2006. godine, obračun ponderisane prosečne starosti aktive koji se koristi za potrebe amortizacije neće obuhvatati ovu aktivu već se odnosi samo na aktivu iz perioda posle 2006. godine.
- 4.8.3 Dalji principi za regulatornu amortizaciju mogu se izdavati od RUE-a .

4.9 Raspodela troškova, prihoda, aktive i pasive

- 4.9.1 Troškovi, prihodi, aktiva i pasiva koji ne mogu direktno da budu pripisani nosiocu licence ili između **regulisanih aktivnosti** i **isključenih aktivnosti** nosioca licence, raspoređuju se u skladu sa principima koji su izneti u ovom delu.
- 4.9.2 To obuhvata zaječničke ili opšte troškove povezane sa nosiocima licenci koji čine deo integrisanog entiteta, uključujući ali ne ograničavajući se na troškove administrativnih, logističkih i pomoćnih usluga koje se obezbeđuju sa centralnog nivoa.
- 4.9.3 Primenjena raspodela treba da bude u skladu sa sledećim principima:
- Nepredviđenost. Osnov raspodele treba da bude udeo ili korišćenje od strane nosioca licence aktivnosti koje stvaraju troškove ili dugovanja koji treba da budu napravljeni, prihode koji treba da budu zarađeni ili aktivu koja treba da bude kupljena.
  - Objektivnost. Osnov za raspodelu ne treba nepotrebno da favorizuje nosioca licence ili bilo koju drugu kompaniju ili organizaciju.
  - Doslednost. Kada je to izvodljivo, osnov za raspodelu treba da bude dosledan iz godine u godinu.
  - Transparentnost. Osnov za raspodelu treba da bude jasan i razumljiv.
- 4.9.4 Za **neznačajne raspodeljene stavke** ili kada su troškovi raspodele troškova, prihoda, aktive ili pasive na osnovu principa nepredviđenosti previliki u odnosu na vrednost dotične stavke, raspodela može da se izvrši na bilo kom drugom osnovu, sa izuzetkom korišćenja metoda troškova koji mogu da budu izbegnuti.
- 4.9.5 Za tu svrhu, **značajna raspodeljena stavka** se definiše kao ona čija je vrednost veća od [100000] evra ili [0.5%] obrta nosioca licence u godini na koju se dotični **regulatorni izveštaji** odnose, u zavisnosti od toga koji je iznos veći.
- 4.9.6 Kada nosilac licence odluči da ne koristi princip nepredviđenosti kao osnov za raspodelu stavke koja se smatra značajnom u smislu značenja ovog dela, od njega se traži da zavede dotičnu stavku, korišćeni osnov za raspodelu i razloge za korišćenje te raspodele. Ta dokumentacija mora da bude stavljena RUE na raspolaganje na njen zahtev.

4.10 Transakcije sa povezanim stranama

4.10.1 Za potrebe ovih **regulatornih izveštaja, povezane strane** se definišu kao:

- podružnice nosioca licence;
- najviše i hijerarhijski više roditeljsko preduzeće nosioca licence i njihove druge podružnice;
- udruženja i zajednički poduhvati u kojima učestvuje nosilac licence i drugi investitori ili učesnici u tim udruženjima i zajedničkim poduhvatima;
- drugi entiteti koji imaju iste ključne rukovodioce kao i nosilac licence;
- drugi entiteti koje kontrolišu lica ili entiteti koji posebno ili zajedno takođe kontrolišu i nosioca licence; i
- entiteti koji upravljaju nosiocem licence ili kojima on upravlja prema ugovoru o upravljanju ili sličnom sporazumu.

4.10.2 Za tu namenu, smatra se da entitet ima kontrolu nad drugim entitetom kada ima više od 20% glasačkih prava u tom entitetu.

4.10.3 Kada nosilac licence kupuje robu ili usluge od **povezane strane**, zahteva se da pokaže:

- da su cene plaćene za ove robe ili usluge razumne;
- da nema međusobnih subvencija između regulisanih i isključenih aktivnosti nosioca licence i povezane strane; i
- da su roba ili usluge pružene bez dodatnog troška u odnosu na trošak koji bi se imao da su ta roba ili usluge nabavljeni unutar poslovnih aktivnosti nosioca licence.

4.10.4 To u najmanju ruku zahteva:

- da ugovor za nabavku roba i usluga bude dodeljen kroz pošten i nediskriminatorni konkurentni tenderski postupak u kojem je dobijeno tri ili više ponuda; ili
- da cena plaćena za nabavku robe i usluga treba da bude zasnovana na stvarnim troškovima nabavke uvećanim za odgovarajuću stopu povraćaja na angažovani kapital.

4.10.5 Odgovornost nosioca licence je da pokaže da se pridržava ovih zahteva.

4.10.6 Od nosilaca licenci se zahteva da posebno registruju sve **značajne transakcije sa povezanim stranama** u svojim podnetim **regulatornim izveštajima**. Za tu svrhu, **značajna transakcija sa povezanim stranama** se definiše kao transakcija u kojoj godišnja vrednost isplata za kupovinu robe ili usluga premašuje 250000 evra.

A.1 Formulari za regulatorne računovodstvene izveštaje

Formulari za regulatorne računovodstvene izveštaje su dati u vidu posebnog elektronskog fajla u MS Excel-u. Njega čine sledeće tabele.

- 1 Naslovna strana
- 2 Izjava o prihodima
- 3 Bilans stanja
- 4 Izjava o toku gotovog novca
- 5 Analiza obrta
- 6 Analiza operativnih troškova i troškova održavanja
- 7 Regulatorna imovinska osnova (RIO)
- 8 Kapitalni troškovi
- 9 Amortizacija
- 10 Otudživanje
- 11 Dodaci
- 12 Pregled značajnijih projekata
- 13 Nabavke
- 14 Transakcije sa povezanim stranama
- 15 Raspodela zajedničkih i opštih troškova
- 16 Ključni finansijski indikatori

Nosioci licenci treba da odštampaju i kompletiraju jedan set **formulara za regulatorne računovodstvene izveštaje** koji treba da bude uključen kao deo odštampanih **regulatornih izveštaja** koji su podneti u skladu sa podčlanom 2.2.3.

A.2 Šablon revizorskog regulatornog izveštaja

[*uneti datum izveštaja*]

Predsedavajućem Borda, Regulatorna kancelarija za energetiku

Regulatorni izveštaji za period koji je završen [*uneti datum završetka perioda*]

Mi smo izvršili reviziju regulatornih izveštaja koje je podneo [*uneti naziv nosioca licence*] ("Nosilac licence") zajedno sa ovim Regulatornim izveštajem. Oni predstavljaju finansijski izveštaj sa specijalnom namenom čije se podnošenje zahteva u skladu sa uslovom [*uneti broj*] Licence koju poseduje nosilac licence a koju je izdala Regulatorna kancelarija za energetiku. ("Kancelarija").

Odgovarajuće odgovornosti direktora i revizora

Direktori nosioca licence su odgovorni za pripremu regulatornih izveštaja. Naša je odgovornost da damo nezavisno mišljenje, zasnovano na rezultatima finansijske revizije koju smo mi izvršili, o tim izveštajima i da vam dostavimo naše mišljenje.

Ovaj izveštaj je pripremljen isključivo za potrebe ispunjavanja zahteva Kancelarije, kao što je naznačeno u Uputstvu za regulatorno računovodstvo koje je donela Kancelarija. On je pripremljen isključivo za korišćenje od strane Kancelarije i korisnika licence, i ne može da bude korišćen za bilo koju drugu svrhu osim one koja je ovde specificirana. Mi se ograđujemo od bilo koje pretpostavke odgovornosti kada se radi o oslanjanju na ovaj izveštaj, ili na regulatorne izveštaje, od bilo kog lica ili za bilo koju svrhu osim one za koju su oni pripremljeni.

Osnov za mišljenje

Mi smo izvršili reviziju u skladu sa Kosovskim revizorskim standardima. Revizija obuhvata proučavanje, na osnovu probnog uzorka, dokaza koji su relevantni za iznose i izjave u regulatornim finansijskim izveštajima. Ona takođe sadrži procenu značajnih očekivanja i ocena koje su dali direktori u pripremi regulatornih izveštaja, kao i procenu da li primenjeni računovodstveni principi odgovaraju okolnostima poslovanja nosioca licence, da li su dosledno primenjeni i adekvatno objavljeni.

Pročitali smo druge informacije koje se nalaze u godišnjem izveštaju i finansijskim izveštajima nosioca licence i razmotrili smo implikacije po naš izveštaj svake očigledne greške ili materijalne nedoslednosti između tih regulatornih izveštaja i zakonskih izveštaja nosioca licence.

Mišljenje

Po našem mišljenju, regulatorni izveštaji i druge informacije sadrže informacije za period koji je završen [*uneti datum završetka perioda*] koje je trebalo da budu pripremljene i podnete vama od strane nosioca licence, u cilju pridržavanja uslova

[*uneti broj*] licence koju poseduje nosilac licence.

U vezi sa tim informacijama, mi podnosimo svoje mišljenje:

- a) Nosilac licence je vodio/nije vodio [*izbrisati nepotrebno*] propisanu računovodstvenu dokumentaciju.
- b) Informacije su/nisu [*izbrisati nepotrebno*] u saglasnosti sa računovodstvenom dokumentacijom nosioca licence i propisno su/nisu propisno [*izbrisati nepotrebno*] pripremljene u skladu sa Uputstvom za regulatorno računovodstvo koje je donela Kancelarija.
- c) Regulatorni izveštaji daju [*shodno kvalifikacijama datim u donjem tekstu*] istinit i pošten pregled prihoda, troškova, aktive i pasive nosioca licence u skladu sa računovodstvenim principima i smernicama iznetim u Uputstvu za regulatorno računovodstvo.

[Kada revizor nije u stanju da da nekvalifikovano mišljenje, tada treba da bude dat izveštaj u kojem se navode kvalifikacije u vezi sa računovodstvenom dokumentacijom, usaglašenošću između računovodstvene dokumentacije i regulatornih izveštaja a na osnovu pripreme regulatornih izveštaja i bilo kojih drugih pitanja koja mogu da dovedu do pojave značajne razlike između regulatornih izveštaja i tačnog i poštenog uvida u finansijsku situaciju nosioca licence]

Iskreno vaš,

[*uneti ime revizora*]

[*uneti ime potpisnika*]

Sef Regulatornog Ureda za Energiju

Clanovi Borda u RUE
